

Tammerkoski

5 • 2002

4,20 €

TAMPEREEN SEUDUN KOTISEUTULEHTI

KESÄKUU

RIKALAN YLEISESSÄ SAUNASSA OLI TARJOLLA JOPA TÄRPÄTTIHÖYRYKYLPIJÄ SAMMALKYLVYISTÄ PUHUMATTAKAAN

TEKSTI: PENTTI PUJOLA

Tammerkoski-lehden numerossa 8/2001 oli *Eija Teivaksen* tutkielmasta koottu luettelo Tampereen yleisistä saunoista. Näiden saunojen perustaminen ja omistussuhteet olivat hie- man harhaanjohtavia, joita haluan tässä nyt oikaista etenkin Amurin saunojen kohdalta.

Amurin ensimmäinen sauna rakennettiin 1800-luvun lopulla. Palo- vakuutusasiakirjan mukaan tämän Suokatu 7:ssä sijainneen saunan val- mistumisvuosi oli 1885. Sitä kutsutiin omistajansa mukaan Tammelan saunaksi. 1900-luvun alussa oli Amurissa toiminnassa niinkään omista- jansa mukaan nimetyt Sundholmin (Sola) sauna osoitteessa Niemikatu 16:sta sekä Haapasen sauna Kallio- katu 19:sta.

Useat näistä Amurin saunoista olivat ajan tavan mukaan yhteissau- noja. Miehet ja naiset istuivat lau- teilla yhdessä. Puuvillatehtaankatu 20:ssä sijainnut *Maria Sandenin* omistama yleinen sauna oli jo vuon- na 1913 niin huonokuntoinen, ettei vakuutusyhtiö hyväksynyt sitä enää vakuutettavaksi ja maistraatti mää- räsikin sen purettavaksi.

1920-luvun alkupuolella raken- netussa ns. Matalamäen saunassa (Kalliokatu 13) oli jo kaksi täysin erillistä saunaosastoa. Ainoastaan kiuas oli yhteinen, mutta siinä oli luukku sekä miesten että naisten puolelle.

Särkänkätu 21:ssä sijaitsi myös- kin sauna. Nämä kaikki edellämaini- tut olivat varsinaisella Amurin alu- eella. Amurin ympäristössä oli myös- kin lukuisia saunoja, niistä mainitak- seni Emanuel Lahtisen (myöh. Vir- tasan) ja J.N. Jokisen saunat, jotka

AIKANSÄ YLPEYS. Tampe- reen osoite- ja ammattika- lenteri vuodelta 1892 ker- too, että J. Rikalan Kylpy- laitos oli saunojen aatelia, johon työväelläkin oli asiaa. Ja kome vuotta myö- hemmin tarjolla oli jopa tärpättihöyrykylpyjä

Kylpylaitoksia

Alenius, H. Kuninkaank. 13.
Kantanen, H. Satamak. 2. Tel.
V. 129.
Lindberg, K. G. Hallitusk. 16.
Lindell, W. Satamak. 3.
Rikala, J. Kuninkaank. 14. Tel.
V. 11.

VIHTA MUKAAN. Vuonna 1892 osoitekalenteri kirjasi viisi kaupungissa toimivaa yleistä saunaa.

molemmat sijaitsivat Mustanlahden- kadun alkupäässä.

Tampereen osoite- ja ammatti- kalenterissa oli vuonna 1892 ilmoi- tus: "J. Rikalan Kylpylaitos, Kunin- kaankatu 14., tavallinen vihtasau- na sekä säätyhenkilöille että työ- väelle".

Oli olemassa myöskin Alaran- nan saunalaitos (Satamakatu 2), jon- ka omisti ainakin vuonna 1892 *H. Kantanen* ja myöhemmin vuonna

J. Rikalan
KYLPYLAITOS
Kuninkaankatu N:o 14.
Amme- ja Ruisku-kylpyjä, Höyrykaappia sekä tilauksen mukaan lääkekylpyjä.
Tavallinen vihtasauna sekä säätyhenkilöille että työväelle.

J. Rikalan
BADHUS
Konungsgatan N:o 14.
Kabad, Dusch, Ångskåp, samt på beställning medicinska bad.
Vanlig badstuga såväl för ståndspersoner som för allmoge.

J. Rikalan
Kylpylaitos
Kuninkaankatu N:o 14.
Amme-, Suola- ja Sammalkylpyjä, Höyrykaappia ja (kleinisille) Tärpättihöyrykylpyjä. Tavallinen vihta- sauna sekä säätyhenkilöille että työväelle.
Laitoksen linavaatteet taatusti puhtaat.
Avoimna: Suvella kl. 7—1/2 3 ja kl. 4 10 j. pp.
talvella kl. 3—10 j. pp.

1910 *Heikki Nykänen*. Kannattaa mainita, että *Antton Aittomäki* tuli Kanadasta takaisin isiensä maille noin vuonna 1922 ja hän osti jo mainitun Tammelan saunan, jota hänen poikansa *Veikko Aittomäki* piti sairastumiseensa saakka 1960-luvun lopulle.

Näin ollen voimme todeta, että puhtautta harrastettiin Amurissa ja koko Tampereella jo hyvinkin var- haisessa vaiheessa. □

PIIRONGIN LAATIKOSTA

PIKKUJUTTUJA LUKIJOILTA

KAAKINMAAN HANU

Saunassa

Kivimuuria vastapäätä oli Aalto-sen sauna. Siällä käytiin isän kans aina lauvantaisin ja joskus viikollaki. Piänestä luukusta maksetti ja Aalto-nen itte oli siä lasin takana.

Saunassa oli usein kuppari ja mää en voinu sille mitää, että mua oksetti ja muutenki ilootti, kun se imi niitä sarviaa. Toisella laverilla saunottaja pesi äijä ja siitä ne anto ihan eri maksu.

Lavolle mentiin sementtirappuja, kun ensi oli otettu ämpäriin vettä ja haurottu vihta. Isä hankas varpaanväliään siä lavolla suu irvessä. Ne syhy, oli ihan valkoset ja joskus verisellä, kun niissä kasvo kai joku siäni.

Yks kyttysehkäne äijä kipas suuraa pukuhuaneesta lavolle paita päällä, vaikka saunottaja huusi, ettei tänne paita päällä saa tulla. Lavolla se riipas sen paitansa pois ja pani orrelle. Isä sano, että sillä on taitä ja ne tippuu kovassa löylyssä.

Kun oli huurettu löylyä ja saunottaja heittäny vettä kiukaalle, niin isä pani mun eteensä ja sano, että pyäri. Siinä sitte paikallani pyärin ympäri ja isä löi vihralla joka puolelle. Kun äite ei aina antanu pitää kesällä kenkiä ja sano, että ne vaan suatta kuluu, niin huanolla ilmolla sääriin tuli variksensaappaita, kun ne rohtu. Ja ne kirveli hitosti löylyssä. Jos taas oli takkiaisen piikkiä tarttunu ihoon, niin ne lakkas tykkä-

nään löylyssä pistelemästä. Sitte isä sano, että me sää ny alas ja vartoo siällä.

Kun äijät sitte huusi lisää löylyä ja saunottaja oli pahalla päällä, kun oli paljo pestäviä, niin se nakkas ämpäriin vettä kiukaalle. Kyllä sillon äijiltä meni niska köyryyn ja moni tuli äkkiä alas saakka. Muttei ne sille saunottajalle mitään sanonu.

Sarkolan Ville, joka asu alatalossa räätäliliikkeen naapurina, missä herrasväen miähet teetti välikausiulsterinsa ja pukunsa kaksilla housulla, niin oli hevosmiähenä pumpulitehtaalla. Siä tehtaalla oli semmoset kutomakoneet, että syästävät meni koneen päästä toiseen nopeemmin, kun missään muualla. Ja naiset paino urakalla töitä ihan reuhtomalla, kun ne nääs sai tilinsä sen mukaan, kuinka monta tuhatta kertaa syästävää oli lankaa päästä päähän viäny. Ja verhokankasta tuli sölokenaa. Mutta mitäs mää ny, siitä Sarkolas-taha mun piti.

Se kuskas hevosellaa isoja, ruskeita pumpulisäkkiä, kankaspakkoja, roskapönttöjä ja rahtitavarasta, mitä tehtaalle oli lähetetty, millon mitäki. Ja ajo niin kovaa, että lantapallokki tippu pitkän matkan päähän toisistaa. Kai sen sitte täyty välillä antaa hevoselle vettä ja kauroja, että se sitä menoo jakso.

Niin Sarkola kun tuli saunassa lavolle, sano, ettei hän pahemmin tosta löylystä, kuhan tässä vaan vähä istuskelee lämmitelläksee. Mun vähän päästä se huusi, että kerkiäiskö saunottaja heittää pari kolome kuupallista löylyä. Ja vähän päästä, että saiskoha vähä viä, jos saunottaja viittis. Ja se alko kylpöön niin, että vihrasta lehret lensi ja pyysi vaa lisää löylyä. Äijä alko lakoon alakertaa ja isäkin sano, että täyty mennä, kun ei toi poika kovin kuumassa, Vaikka ei mua erikoisempi viä polttanu. Ja jusunauta, aina vaan enempi löylyä niin, että Ville huito loppujen lopuks ihan yksi vihrallaa. Tuli vihran alas ja leuhki, että mää on aina sanonu, että tässä saunassa on makeet lämpöset, mutta löylykaverista tuppaa oleen puutetta. Kopeloi sitte pesuvehkeitä ja mutisi, että kas vaa, kun muija on varta vasite pannu mukaan kaks saippuapalastaki. Vaikka yks mun miälestä sillä vaan oli. Ittekseni tuumailin, että mahtokohan

se kova löyly mennä päähä. Muut äijät eivät ollu tiätävänänsä Sarkolasta, ei isäkän.

Pesupualelta oli semmonen kukuaukko naisten saunan puolelle ja siinä iso rätti, josta näky hyvin läpi. Ei siitä kumminkas kukaan mitään välittäny. Päivaston. Pesuvettä oli semmosessa isossa sementtialtaassa ja jos se naisten puolelta loppu, niin ei akat ujostellu. Ne kävi kylmästi vaa hakemassa miästen puolelta eikä sitä äijät kattellu. Eivät ainakan ollu huamaavinaa. Mutta ei miähet sinne naisten puolelle menny, vaikka vesi olis loppunukki.

Isän selekä mun täyty aina saipuoira ja vampulla pestä ja se pesi mun. Sitte se sano, että pese hyvin varpaanväliski ja kikkulis siältä sisäpuolelta.

Sitte kun oli kaarettu vielä huuhevetet niskaan, mentiin pukuhuaneeseen. Isä osti mulle vintsan mukin vaarinkaljaa ja ittelleen ison. Melken kaikki äijät oli päissää ja ne höpötti työasioita ja uhoilivat niinkun kanniset tekee, mutta ei isä ollu hönössä eikä juurikan niitten puheista perustanu.

Sillon isä vähä ryypäs, kun meille tuli Marttilan Emppu joka oli pelavatehtaalla viilarina ja jolla oli oikeen oma talo jossain Raholan kiäppeillä. Se oli jo kolmannen kerran naimisissa. Äite mutisi vähä näreisää, että kyllä sillä täyty olla joku ruuvi löysällä, pikemmin kokonaan puronnu, kun se muijaa vaihtaa kun mustalaine hevosta, vaikka muuten on visu miäs. Isä siihen nauro, että mitäs tosta perustat. Ikusta rakkavut-ta se o, kohre vaa vaihtuu.

Ne oli ollu isän kans kapinassa ja joutuneet vankiks Messukylän kirkolla, vaikka lähellä oli ollu venäläisten kuularuisku. Ja siinä oli ollu kolmaski tuttu miäs, mutta kun se joi jotain, niin mukin pohjan läpi tuli kuula sen kalloa ja se kuali siihen paikkaa. Kasarmille ne viätiin ja ne pinos Kalevankankaalla hautaan punastan ruumiita ku halkoja. Sillai sai enempi ruakaa ja pysy henkissä, vaikka hirvee hommahan se oli.

Eikä ne ottanu ku vähä kuumaa rommia lasista, johon ne pani ensi kuumaa vettä ja sitte hianoo sokeria ja sitä rommia. Jättivät siihen lasiinsa lusikan pystyy niinkun äiten työka-veri, toi Hellströmmiin Hanna kah-

veekuppiinsa. Marttila veti koko ajan holkki-Saimaata niin, että kamari oli savua täynnä. Eikä ne punakaartin asioista puhunu, nuaruutensa juttuja ne höpisi, kun ne oli ollu sillonki yksissä tuumin. Ja kai ne teki samaa sillon, kun isä kävi Marttilan huushollissa.

Isä kerto, että kun yks puuvers-taan miäs oli Tuulensuun viinakau-passa hakemassa saunapulloon, niin se yhtäkkiä kuali syränhalpauksee. Kun se ei seuraavana päivänä tullu töihin ja tyäkaverit kuuli, kuinka oli käyny, niin ne sano vaan, että oli hiano kualema. Taivaalliset näkymät valamiiks silimissä. Meetrikaupalla täysinäisiä viinapulloja.

Niin tota, kerran kaks hönöstä äijää, toinen ihan jaappanilaisen näköne, pani pukuhuaneessa päälle. Niin se toinen pani paitansa väärinpäin, saumat oli päälläpäi. Se toinen sano, että ans ku mää jelpaan ja puki sen lanellipairan uurestaan, mutta ny meni niin, että selkämys oliki eteenpäi. Sitte ne vaa koppuroitti vamppunsa ja hantuuukinsa sanomalehtee, vetelivät pompan päälle ja horjuvat ulos, että ovipiälet rysky.

Isä kerto semmostaki, että kun se poikamiähenä meni Tammelassa saunaan ja oli Tunteperilla töissä, niin sillon oli viä miähillä ja naisilla yhteinen sauna. Niin akat istuusein lavon rappusilla, kun ei ne hirvenny tulla kovaan löylyyn. Joku muija oli laittanu semmosen tankosaippuan palasen siihen rappusille ja isä lähti alas eikä sitä huomannu ja astu sen päälle. Jalka luiskahti ja isä oli tullu kyljellään niitä sementtirappuja alas. Koko kyljestä lähti siinä nahka ja oli verisellä, muttei onneks luita rikku-nu. Eikä se saippuan pannu akka yhtään ees ollu hävenny.

Sitte kun saunasta tultiin, isä joi kahveeta ja luki Aamulehtee. Ja mun oli mukava pyäriä, kun olin saanu puhtaat kalsonkit ja pairan päälle. □

EKKU

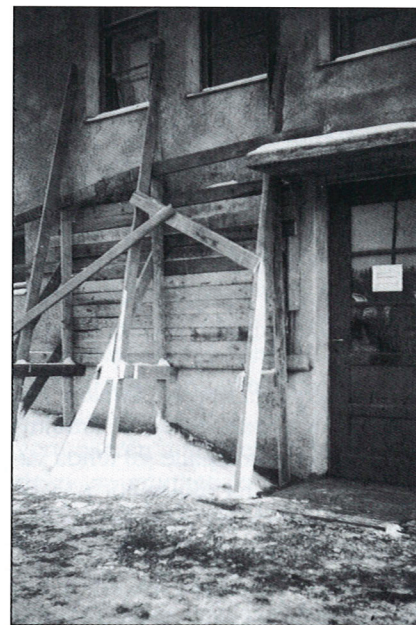

TAMPEREEN YLEISET SAUNAT

Tammerkosken numerossa 8/2001 julkaistu luettelo Tampereen yleisistä saunoista 1920–1980-luvuil-la kertoo lyhyesti sen, kuinka paljon yleisiä saunoja oli. Siitä voi päätellä, että tämä instituutio oli erittäin merkittävä teollistuvan kaupungin työväestön perushygienian ylläpitäjä aikana, jolloin talosaunoja tai kylpyhuoneita, asuntosaunoista puhumattakaan, ei ollut. Kylmä vesi saatiin joko kaivosta tai ulkovesipostista, lämmin muuripadasta tai hellalta.

Yhden korjauksen haluan luetteloon tehdä, koska muistan sen kovin hyvin nuoruudestani. Luettelossa nro 70 mainittu Härmälän sauna Orpolankuja 61 oli isäni, uunintekijä Artturi Haapasen 1937–38 rakentama tiilinen rakennus. Yläkerroksessa oli perheemme 2h + k asunto. Varsinaisessa saunakerroksessa olivat naisten ja miesten pukuhuoneet penkkeineen ja naulakoineen. Saunassa oli yhteinen suuri, muurattu kiuas, joka lämmitettiin metrin haloilla.

Pesutilat oli jaettu puoliväliseinällä katosta vesialtaan yläpuolelle asti. Betoninen allas ulottui sekä naisten että miesten puolelle. Siitä ammennettiin pesuvesi ämpäreillä. Löylyluukku oli keskellä jakaen löylyn sekä naisten että miesten lauteille, pesutilojen yläpuolella.

Orpolankuja 61.

Kirjoittajan isä Artturi Haapasen saunan laajennusosan työmaalla.

Talvisodan suojauslaudoitusta.

Isäni laajensi saunaan 1939 pihan puolelle pukuhuoneitilojen laajentamiseksi. Talvisodan aikana osui järeä – ehkä viereiselle lentokentälle tarkoitettu – pommi viereisen Nummelinin omakotitalon ja saunamme väliin juuri niin ”sopivasti”, että kumpikin rakennus selvisi ikkunavau-

Talvisodan suojausta kuusilla saunan pihanpuolella.

rioin. Noin 12-metrinen kuopan jäiset maat lensivät kaaressa yli ja vaurioittivat enemmän kauempana olevia taloja.

Saunamme kellari oli määrätty korttelipommisuojaosaksi ja isäni sen päälliköksi. Pommituksen tapahtuessa kellarissa oli parikymmentä ihmistä, aikuisia ja lapsia, jotka hyvällä onnella säästyivät varmalta kuolemalta.

Lehtenne luettelossa mainittu Krugloff lienee saunan myöhempiä omistajia, kuten vuosiluvutkin – 1941–1944 – kertovat. Isäni myi talon välirauhan aikana, mutta ostajan nimi ei ole muistissani. □

OIVA HAAPANEN

SAUNAMUISTOJA TAMPEREELTA

Vihtojen huiskinta, veden lotina ja iloinen puheen sorina tulevat mieleeni, kun lapsuuden ja nuoruuden ajoilta yleisaunoja muistelen.

Saunomiset Tampereella aloitin

vuonna 1926, kun tätini (ottoäitini) vei minut Kuninkaankatu 18:ssa olevaan saunaan. Kaariportin läpi menitiin pihaan ja sen vasemmalla puolella oli saunan ovi. Siinä saunassa kävimme seuraavat 13 vuotta. Joskus kyllä menimme vastapäätä olevaan Pirilän tilaussaunaan. Ne saunat olivat lähimpänä Näsilinnankatu 19:ssä olevaa Halmeen Kahvilaa, joka tädilläni oli. Muistan tätini usein sanovan saunottajalle: "Poiketta kahville kotiin mennessänne." Sauna suljettiin kello 22 samoin kuin kahvilakin. Saunottaja tuli keittiön ovesta, joi kahvit pullan kanssa ja jatkoi sitten matkaa kotiin.

Kahvila lopetettiin vuonna 1939 tätini kuoltua ja sen jälkeen saunakin minulle vaihtui.

Satamakatu 13:n asunnostani lähin sauna oli Tiiliruukinkatu 7:ssä ja siitä tuli vakinainen saunani. Silloin tällöin kyllä kävin toisissakin saunoissa, kuten Yläjärvensivun saunassa, joka oli uusi ja suosittu. Matka vain oli hankala, kun linja-autolla oli mentävä, joten vakinaista kylpijää ei minusta sinne tullut.

Tiiliruukinkadun saunassa oli hyvä löyly. Lauteille mennessäni huusin saunottajalle: "Saiskos löylyä!" Saunottaja viskasi kiukaille vettä – ja pian olin yksin lauteilla! Toisille minun löylyni oli liikaa!

Pesuhuoneesta johti ovi miesten puolelle, minne aina välillä saunottaja meni heittämään löylyä miehille ja pesemään heidän selkiään. Joskus lauantaisin kuului miesten äänistä, että jotkut olivat ottaneet saunaryypyjä. Kerran emme me naiset huomanneet, että miesten puolelta eksyi pieni mies meidän joukkoomme! Olin vettä ottamassa ammeesta, kun kuulin möreän äänen vierestäni: "Antakaas mullekin vettä." Siinä seisoi mies samein silmin. "Te ootte nyt väärällä puolella. Menkää nopeesti omalle puolellemme", sanoin miehelle. Sen kuuli saunottajakin ja tuli työntämään miehen ovesta toiselle puolelle.

Suunnilleen kerran kuussa tuli kuppari saunaan. Siitä oli ilmoitus seinällä ja saunottajalle sai tehdä varauksen. En aina muistanut päivää, joten joskus osuin menemään saunaan silloin. Kupattavat naiset makasivat penkeillä sarvet selässä ja veri juoksi! Seuraavalla viikolla samat

naiset kehuivat: "On niin kevyt olo, kun viime viikolla kupattiin!"

Sama saunottaja oli ollut kauan siinä saunassa. Kun sinne menin pari päivää ennen Vappua vuonna 1953 ottamaan viimeiset löylyt ennen Amerikkaan lähtöäni, taistelin kyyneleitä vastaan koko ajan. Saunottaja pesi selkäni samalla kysyen, olenko sairas. Pudistin vain päätäni, mutta en sanonut mitään. En kertonut Amerikkaan lähdöstäni hänelle.

Kun 8 vuoden perästä tulin Suomeen ja Satamakatu 13:n asuntooni, niin menin seuraavan päivän iltana samaan Tiiliruukinkadun saunaan. Näin että vielä on sama saunottaja. Päätin varrota, että muistaako hän minua. Vettä ottaessani ammeesta vilkaisi saunottaja minuun, kohta vilkaisi uudelleen ja voihkaisi suurella äänellä: "Missä te ootte olu. Mä oon ihmetelty mihin te katositte!" Sen jälkeen meillä oli paljon puhumista!

Sitä sauna ei enää ole. Hävinneet ovat toisetkin saunat. Olenko-han ainoa, joka kaipaakaan niitä Tampereelle tullessani? Niissä oli tunnelmaa, joita ei sanoilla voi kuvata. Kun sieltä ulos astui lempeään kesäiltan tai kirpeään pakkaseen hehkuvien poskien, ei suurempaa nautintoa ihminen voinut kokea! □

ANN SALO

KIVITETÄÄNKÖ PISPALASSA?

Usein esitetään eri yhteyksissä kysymys siitä, kuka heitti ensimmäisen kiven. Yhä useammin olen miettinyt vuosien kuluessa ratkaisua siihen, kuka heitti sen ensimmäisen Pispalan kiven, mistä tuo ihmeellinen kivenheittotarina on saanut alkunsa. Siihen törmää suunnilleen aina, kun Pispala jossakin yhteydessä mainitaan. Kun viimeksi kiertelin turistibussilla Tampere-kiertoajelulla, alkoi oppaan suusta lennellä kiviä jo ammattikoulun kohdalla Tahmelantietä noustessa.

Tuntuu joskus siltä noita Pispalan kivenheittotarinoita lukiessaan tai kuunnellessaan, että Pispalassa ei ole kuuna kullan valkiana tehty mitään

Pojat heittelevät Pyhäjärven rannassa uittotunnelin lähellä "voileipiä". Kuva kirjoittajan.

muuta kuin heitelty naapurin kivilä. Että mistä moinen? Onhan moreeniharjuissa Suomessa kiviä pilvin pimein, mutta miksi ne kaikki heittokiviksi sopivat ovat kasaantuneet vain Pispalan rinteille? Onhan sieltä aikoinaan löytynyt oikein sopivia kiviä muihinkin tarkoituksiin. Huusin ja liiterin nurkkien alle, betoniseosta täydentämään, mittaamattomiin kiviaitoihin ja myös emäntien kukkamaiden reunuskiviksi, mutta eihän niissä mitään kertomista ole. Jotta kivistä voi yleensä jotain mainita, sen pitää lentää ja vain Pispalassa.

Oletan, että tarut poikien syntyisestä kivi kädessä, samoin kuin kivenheittojututkin ovat syntyneet joskus 1900-luvun alkupuolella, jolloin Pispalaan asettui pääasiassa enemmän tai vähemmän vaatimatonta väkeä, jota kaupungissa asuvien tamperelaisten snobien oli helppo herjailia. Pispalassa kymmeniä vuosia asuneena ja liikkuneena alkuasukkaana voin rehellisesti tunnustaa, että nämä kivenheittojutut eivät pidä paikkaansa. Tosin kaikkialla maailmassa, missä sopivia kiviä löytyy, pikkupojat niitä viskavat. Ei Pispalassa asiassa mikään erikoisuus ole. Sen todistaa oheinen valokuva 30-luvulta, jossa pojat heittelevät Pyhäjärven rannassa uittotunnelin läheisyydessä "voileipiä". Muistan toisenkin luonteeltaan kulttuurisen kivenheittohistorian. Sitä käytiin kesäisinä iltoina Puutarhatien (Pättärinkatu) alapäässä vieläkin löytyvältä äyräältä. Tukkilautan puomit kelluivat 50–60 metrin etäisyydellä rannasta ja voit-

taja oli se, jonka kivi lensi ensimmäisenä yli puomien. Tarkoitukseen soveltui parhaiten samanlainen litteä kivi kuin voileipäkisaankin, se liiteli kauniisti taitavan heittäjän lennättämänä.

Voinen lopuksi mainita, että eräs noista kuvassa esiintyvistä pojista kirjoitti miehuutensa vuosina useita romaaneja, hänen esikoisteoksensa nimi oli "Kivi kädessä". □

E.R.

JUHANNUS 60-LUVUN ALUSSA

Asuintalossamme Jussinkylässä oli tehty suuret remontit. Puuhellat ja muurit oli kannettu ulos ja oli saatu keskuslämpö ja lämmin vesi.

Tuli juhannus ja meillä nuorisolla kangasteli mielessä matka Näsijärven saareen. Oli jotenkin vielä hohdokasta suunnitella ohjelmaa aatoksi mm. räiskäleiden paistoa upouudella sähköliedellä. Ja niin se toteutui. Räiskäleet menivät kuin kuumille kiville.

Aattoiltana oli vielä ohjelmaa Härmälän lentokentällä, minne suunnistimme. Lehdessä oli mainostettu ohjelmaa, mm. lentokone, joka rikkoo äänivallin.

Yöttömän yön aika ei ollut kortilla, valoa riitti. Niinpä joskus aamu-puolella yötä suunnistimme kahdella veneellä Näsiselälle. Oli mitä upein keli, suuri selkä oli peilityyni. Tuntuu, ettei se koskaan voisi näyttää myrskyisiä kasvojaan.

Aika kului rattoisasti ja eväät hupenivat nälkäisiin suihin, ulkonahan ruoka maistui, ja musta saaripannu porisi kahvia poikien kyhäämällä kiviheillä.

Sunnuntaina herättyämme totesimme sään muuttuneen täysin. Puhalsi navakka tuuli, joka oli viedä peiton käsistä, kun pudistelimme petivaatteita ulkona. Siitä alkoi pojilla neuvonpito paluumatkasta. Heillä oli onneksi jonkin verran kokemusta vesillä liikkumisesta, kun olivat sitä vanhempineen harrastaneet. Tuuli kävi siten, että päätimme suunnistaa Keissun ja Reuharin saarten takaa niin että päästiin päin laineita, ja niin kohti omaa rantaa Soukanlahdessa.

Pienessä keskimuototoripaatisa oli totista väkeä, kun moottori sihahteli kuin saunan kiuas veden pärskeyssä siihen. Toinen paatti oli käsikäyttöinen soutupaatti. Vahvin pojista istui airoihin, alkoi kova soutu-urakka. Myöhemmin vuosina hän on kyllä kunnostautunut mm. Pirkan soudussa.

Onnellisesti pääsimme omaan rantaan ja kotona kohtasimme huolestuneita ilmeitä. □

MAIRE NIEMINEN

**OPTIKKO
HEINIÖ OY**
TAMPERE ALEKSANTERINKATU 24
PUHELIN 2127515